

UNIVERZITET U NOVOM SADU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET

Studije roda u selu i poljoprivredi

Doprinosi i izazovi feminističkih teorija

doc.dr Marica Petrović

Jean Monnet Programme Module **AgriGen**

Erasmus+

NASTAVNE JEDINICE

✓ Društvene konstrukcije roda

➤ DOPRINOSI I IZAZOVI FEMINISTIČKIH TEORIJA

- Rod u tranziciji i tranzicija roda
- Porodični rodni režim
- Rodni identiteti u poljoprivredi
- Rod i siromaštvo
- Rod i obrazovanje
- Rod i jezik
- Rodni stereotipi i stigmatizacija
- Promene rodnih struktura i pravne rodne regulative
- Rodna paradigma ruralnog razvoja

DOPRINOS I IZAZOVI FEMINISTIČKIH TEORIJA

- ❖ Razmatranje pojma roda kao društvene kategorije a ne kao biološke odrednice u širu upotrebu ulazi tokom 70-ih godina prošlog veka zahvaljujući razvoju savremenih feminističkih teorija.
- ❖ Da bi se sagledala i usvojila kompleksnost ovog teorijskog pravca potrebno je da se obezbedi i pregled najznačajnijih feminističkih teorija nastalih do sada.

PREGLED NAJZNAČAJNIJIH FEMINISTIČKIH TEORIJA DO SADA

- ❖ Istorijski posmatrano, feminističke misli, teorijske i praktične inicijative da se redefiniše pojam roda, od tradicionalnog do patrijarhalnog ka alternativno feminističkom obično se dele u tzv. tri velika talasa feminizma.

PRVI TALAS FEMINIZMA (1)

- ❖ Prvi talas feminizma tokom 18. i 19. veka označava period prvog masovnog okupljanja žena koje su težile promenama u rodnim odnosima moći.
- ❖ Prvi talas je bio usmeren na dobijanje **prava glasa, prava na obrazovanje i profesionalni rad.**
- ❖ Za vreme ovo talasa najdominantnija je bila orijentacija liberalnog feminizma koji se kasnije naziva **klasični liberalni feminizam.**

PRVI TALAS FEMINIZMA (2)

- ❖ Iako je terminologija nastala u kontekstu zapadnog tj. američkog društva, trenutno se koristi i na globalnom nivou, kako bi označila ciklična kretanja i promene u okviru ženskih feminističkih pokreta i u drugim društvima.
- ❖ Za ovaj talas najkarakterističnija je borba za ljudska prava; inspirisan humanizmom i liberalizmom.
- ❖ Prvi talas zahteva da se proklamovana ljudska prava prošire kako bi bila garantovana ne samo muškarcima iz različitih društvenih slojeva već i ženama.

DRUGI TALAS FEMINIZMA (1)

- ❖ Drugi talas je onaj koji se javlja tokom 60-ih godina, povezan je sa shvatanjem da ostvarena prava nisu dovela i do potpune promene u rodnim odnosima moći.
- ❖ Cilj drugog talasa postaje ne samo podela moći u postojećem društvu već i njegova radikalna promena.

Teme koje dominiraju su analiza skrivenih neravnopravnosti, seksualna i reproduktivna prava, seksualno uznemiravanje, nasilje nad ženama, kolektivna briga o deci, ženska (ne)zaposlenost kao i jednaka plata za jednak rad.

Tematska različitost drugog u odnosu na prvi talas odlikuje se u prelasku sa *de jure* na *de facto* prava i sa zvanične politike na patrijarhalni ideologiju.

Prvi talas se obraćao prevashodno državi dok je drugi talas kao glavni entitet od kojeg se očekivalo omogućavanje promene rodničkih odnosa moći identifikovao kolektivnu svest društva.

TREĆI TALAS FEMINIZMA

- ❖ Treći talas se vezuje za feminističku misao i pokret koji nastaju 80-tih godina prošlog veka.
- ❖ Tematski, pored seksualnosti i ravnoteže između profesionalne karijere i roditeljstva, treći talas sve više počinje da se bavi temama kao što su rasni i klasni odnosi, uloga medija, novih tehnologija i popularne kulture.
- ❖ Ovaj talas uključuje vrlo različite „post-radikalne“ feminizme kao što su postmoderni, multikulturalni, globalni, ekološki i kibernetički feminizam.

- ❖ Pojava trećeg talasa feminizma počela je da dovodi navedenu klasifikaciju u pitanje.
- ❖ Autorke iz Australije smatraju da je u kontekstu Australije i Novog Zelanda bolje govoriti o četiri faze kontinuiranog feminističkog pokreta.
- ❖ Autorke iz nezapadnog konteksta obično razlikuju dva talasa dok neke i ne vide pojavu „talasa“ u sopstvenom društvenom kontekstu.

❖ Za kolonizovana društva mnogo je značajnija klasifikacija koja ženska prava i pokrete posmatra u kontekstu pre i posle kolonizacije.

- ❖ Slična je situacija i kada su u pitanju sadašnje i bivše socijalističke zemlje, gde je period pre i posle uvođenja socijalizma glavna demarkaciona linija koja označava radikalne promene u rodnim odnosima moći.
- ❖ Iako je pretpostavka da su bivše jugoslovenske zemlje sa svojim ratovima i političkim diskontinuitetima, po svojoj kulturnoj i intelektualnoj istoriji nalazile u duboko marginalnoj poziciji prema kretanjima u Evropi, činjenice govore suprotno – bar kada je reč o feminističkoj sceni.

- ❖ Činjenica je da su ove zemlje uvek imala izvanredan sluh i pokazivala visoku sposobnost i snažnu motivaciju da takva kretanja prenose na svoje tlo.
- ❖ Međutim, sudbina je ovih prostora da su te aktivnost i iskustva žena zbog istorijskih diskontinuiteta ostajali zaboravljeni ili potiskivani u svakom narednom otvaranju interesa za feminizam i probleme položaja žene u društvu.

Hvala na pažnji!